

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

El. p. zum@zum.lt

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

El. p. Irvkanceliarija@lr.lt

Originalas siunčiamas paštu nebus

2022-02-15

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1086“ projekto Nr. 22-32(2)

Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacija (toliau – LAGGIA) vienija didžiausias Lietuvoje veikiančias bendroves, kurių pagrindinė veikla yra įvairių rūšių alkoholinių gėrimų produktų gamyba bei importas. Asociacijai priklausančios bendrovės Lietuvoje atstovauja daugiau kaip kelis šimtus visame pasaulyje žinomų prekės ženklų bei didelį dėmesį skiria socialinei atsakomybei ir atsakingo vartojimo kultūros puoselėjimui Lietuvoje. Šiuo raštu teikiame savo poziciją dėl viešam derinimui pateikto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) parengto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-887 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1086“ (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projekte siūloma suteikti teisę gaminti (ne daugiau kaip 1000 litrų per kalendorinius metus) naminę degtinę ir kitus tradicinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija ne didesnė kaip 65 tūrio procentai, ūkininkams, kurių ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre, kurie teikia kaimo turizmo reikalavimus atitinkančias paslaugas ir kurie ŽŪM nustatyta tvarka yra sertifikuoti kaip tradiciniai amatininkai. Siūloma, kad gėrimai būtų gaminami, laikomi, vartojami ir parduodami tik gėrimus pagaminusiam ūkininkui priklausančioje kaimo turizmo sodyboje. Tačiau ŽŪM teikdama Vyriausybės nutarimo projektą siūlo dar labiau išplėsti fizinių asmenų ratą, kuriems būtų leidžiama užsiimti naminės degtinės ir kitų tradicinių gėrimų, kurių alkoholio koncentracija ne didesnė kaip 65 tūrio procentai, gamyba. Mūsų vertinimu tai ydingi pasiūlymai, reikšmingai galintys prisidėti prie rinkos išsivystymo ir sunkiai kontroliuojamo etilo alkoholio produktų gamybos bei prekybos proceso Lietuvoje.

ŽŪM nutarimo projekte siūlo atsisakyti prievolės teikti kaimo turizmo reikalavimus atitinkančias paslaugas ir: „Leisti gaminti ir parduoti alkoholinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 65 procentų, **tik tiems ūkininkams, kurių ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre ir kurie Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka yra sertifikuoti kaip tradiciniai amatininkai.** Tokius gėrimus gaminančiam ūkininkui juos būtų leidžiama gaminti ir parduoti tik savo ūkyje ir tik tame ūkyje esančiose ir ūkininkui priklausančiose patalpose“. Pabrėžiame, kad 2021 m. vasario 1 d. viešai prieinamais duomenimis ūkininkų ūkių skaičius Lietuvoje siekia net 86 401 vnt. Tai reiškia, kad tiek subjektų galimai galėtų užsiimti įvardintų alkoholinių gėrimų gamyba gavus tradicinio amatininko sertifikatą. Pažymime, kad reikalavimai tradicinio amatininko sertifikatui gauti nėra dideli ir skirtingi ūkio subjektai, gaminantys tuos pačius gėrimus, pasinaudoję tapačia ar panašia informacija lengvai tokius sertifikatus galėtų gauti. Manome, kad galimybių sudarymas tokiam didžiuliame kiekiui subjektų laisvai gaminti alkoholinius gėrimus būtų nesukontroliuojamas ir realiai nevaldomas. Taip pat kyla pagrįstų abejonių, kam ūkininkams, kurie neužsiima kaimo turizmo veikla būtų reikalinga sudaryti galimybę gaminti ir vartojimui vietoje parduoti naminius alkoholinius gėrimus. Prašytume paaiškinti kodėl ir kuo grindžiant siūloma atsisakyti prievolės teikti kaimo turizmo paslaugas ir

tuomet sudaryti galimybę naminius etilo alkoholio produktus gaminti praktiškai visiems Lietuvoje registruotiems ūkininkams savo ūkių valdose.

Nutarimo projekte ŽŪM taip pat teigia, kad ūkininkai pagamintus naminius alkoholinius gėrimus galėtų parduoti vartojimui vietoje savo ūkyje arba jame esančiose patalpose. Tai reiškia, kad bet kokiam žemės plote, kuris yra įregistruotas kaip ūkis ir ten yra bet kokia patalpa būtų galima prekyba itin stipriais alkoholiniais gėrimais. Nutarimo projekte nėra pateikta išaiškinimų kaip tokiu atveju būtų užtikrinama tinkama prekybos alkoholiniais gėrimais kontrolė taip, kaip tai numatyta alkoholio kontrolės įstatyme. Nėra aišku koks tokiu atveju būtų savivaldybių, kurių teritorijose būtų minimi ūkiai ir jų patalpose būtų prekiaujama alkoholiniais gėrimais, vaidmuo ir kitos veiklos sąlygos.

ŽŪM nutarimo projekte taip pat siūlo ūkininkams automatiškai suteikti ir mažmeninės prekybos licenciją alkoholiniais produktais. Mūsų vertinimu toks siūlymas prieštarauja pagrindiniams Alkoholio kontrolės įstatymo tikslams ir iki šiol vykdytai Alkoholio kontrolės politikai. Nėra aišku kodėl tam tikriems ūkio subjektams būtų sudaromos išskirtinės sąlygos gaminant stipriuosius alkoholinius gėrimus iškart be papildomų procedūrų ir atitikties reikalavimų išpildymo gauti mažmeninės prekybos licenciją. Manome, kad siūlant tokį pakeitimą negalima sukurti išskirtinių sąlygų vienai grupei ir vienodas reguliavimas turėtų galioti absoliučiai visiems ūkio subjektams, kurie gamina alkoholinius gėrimus, nepaisant jų dydžio ar gaminamų alkoholinių gėrimų apimtys. Pagal šiuo metu galiojantį reglamentavimą subjektai, gaminantys alkoholinius gėrimus automatiškai gauna ir didmeninės prekybos licenciją, tačiau siekiant gauti mažmeninės prekybos licenciją yra numatyti atskiri reikalavimai bei procedūros, kurios mūsų vertinimu itin svarbios griežtai reguliuojamo sektoriaus kontrolei.

Nutarimo projekte taip pat siūloma leisti ūkininkams pagamintos alkoholio produkcijos neženklinti banderolėmis. Nepritariame šiam siūlymui kaip nepagrįstam. Mūsų vertinimu visiems rinkoje veikiantiems subjektams turi būti sudarytos vienodos sąlygos veiklai neišskiriant vienos grupės iš kitų. Nors šiuo metu banderolės nebeatlieka tiesioginės savo prigimtų funkcijos (mokesčių apskaičiavimo), kadangi akcizai bei kiti mokesčiai sumokami pagal duomenis valstybinėse mokesčių sistemose, tačiau banderolės vis dar padeda atpažinti Lietuvoje pagal visus reikalavimus pagamintą produktą nuo šešėlinėje rinkoje pagaminto padirbinio ar falsifikato. Nėra aišku, kaip priėmus ŽŪM nutarimo projekte siūlomas nuostatas būtų užtikrinta, kad ūkininkai parduos savo pagamintus alkoholinius gėrimus vartojimui tiktai vietoje, neaišku kaip bus kontroliuojama į kokios talpos tarą šie gėrimai galės būti pilstomi ir kaip bus užtikrinama, kad pilstomas būtų tas gėrimas, kuris pagamintas konkrečiame ūkyje.

ŽŪM taip pat siūlo vadovautis ES direktyva ir mažiesiems nepriklausomiems etilo alkoholio gamintojams taikyti 50% akcizo lengvatą keičiant Lietuvos Respublikos akcizų įstatymą. Mūsų vertinimu tokiu siūlymu, jeigu jam pritartų Vyriausybė, būtų itin išplečiamas teisės aktas dėl kurio teikiama ši išvada ir dėl tokio papildomo siūlymo privaloma gauti Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos išvadą. Taip pat manome, kad šiuo atveju toks akcizų lengvatos taikymas nebūtų tikslingas. Priėmus visus Nutarimo projekte pateiktus siūlymus susidarytų situacija, kuomet ūkininkai galėtų laisvai gaminti alkoholinius gėrimus, jais prekiauti savo valdose be papildomos licencijos, neženklinti pagamintų produktų banderolėmis ir dar papildomai gautų akcizo lengvatą savo gaminamiems produktams.

Svarbus aspektas, kuris visiškai nėra aptariamas Nutarimo projekte, yra ir šešėlinė rinka. Pabrėžiame, kad Lietuvos alkoholio sektoriuje šešėlinė rinka egzistuoja būtent stipriojo alkoholio kategorijoje. Tai liečia ne tik kontrabandinius gėrimus, bet ir nelegaliai Lietuvoje pagamintus gėrimus. Viešai prieinamais duomenimis per 2020 m. Lietuvos policija baudas skyrė 138 žmonėms. Nėra aišku kiek iš šių žmonių buvo ūkininkai ar vykdančys kaimo turizmo reikalavimus atitinkančią veiklą. Nutarimo projektu siūlomas reguliavimas galėtų sudaryti itin lengvas sąlygas prisidengiant „ūkininko“ privilegijomis legalizuoti šiuo metu nelegalią veiklą. Taip

pat pagal Nutarimo projektą siūloma ūkininkams taikyti administracinę atsakomybę, nors pagal dabar galiojančius Alkoholio kontrolės įstatymo reikalavimus bendrovėms, turinčioms licenciją gaminti alkoholinius gėrimus už tam tikrus įstatymo nuostatų pažeidimus yra taikoma baudžiamoji atsakomybė. Manome, kad dėl šių nuostatų savo vertinimą turėtų pateikti ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija bei Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Remiantis šiame rašte pateiktomis galimomis situacijomis bei argumentais **nepritariame parengtam nutarimo projektui ir manome, kad skubotas jo svarstymas be papildomų diskusijų su visomis suinteresuotomis pusėmis prieštarauja gerajai teisėkūros praktikai, kurios siekia Lietuvos Respublikos Vyriausybė**. Pasisakome už kuo lygesnes bei vienodesnes verslo sąlygas visiems viename sektoriuje veikiantiems ūkio subjektams ir manome, kad šių principų tokioje, itin griežtai reguliuojamoje, rinkoje kaip alkoholio gamyba bei prekyba turi būti laikomasi. Siūlome Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai organizuoti viešą diskusiją-pasitarimą su suinteresuotomis pusėmis, kurio metu būtų sudaryta galimybė gauti atsakymus ir į šiame rašte pateiktus aktualius klausimus kaip bus užtikrinama gamybos bei prekybos kontrolė, reikalavimų laikymasis ir t.t. Esame pasiruošę bendradarbiauti ir tikimės, jog turėsime galimybę papildomai išsakyti savo nuogąstavimus ir pastabas, o ŽŪM atsižvelgęs į argumentus parengs atnaujintą nutarimo projektą.

Pagarbiai

Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacija
Direktorius Mantas Zakarka

